

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
3-1-2020

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α1. α. i. ΣΩΣΤΟ ii. ΛΑΘΟΣ iii. ΣΩΣΤΟ iv. ΛΑΘΟΣ v. ΛΑΘΟΣ

β. i. «Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον»

ii. «νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων», «Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους», «Ἐκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχῶδης ἢ σκέψις»

iii. «περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον, [...] ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς»

iv. «καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον.»

v. «Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο ... τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν.

Μονάδες 10

Β1. Ο Αριστοτέλης πιστεύει ὅτι εἶναι θεμελιώδους σημασίας ἡ παροχὴ μίας ολοκληρωμένης καὶ θεσμοθετημένης παιδείας ἀπὸ τὴν πολιτεία («Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας»). Γι' αὐτὸ καὶ επικρίνει τὴν ἀπουσία νομοθετικῆς εκπαιδευτικῆς μέριμνας καὶ τὴ δυνατότητα αὐτοσχεδιασμοῦ τοῦ δασκάλου ἢ τοῦ κηδεμόνα που ἀναπληρώνουν τὸ κενὸ τῆς πολιτείας καὶ διδάσκουν ὅτι οἱ ἴδιοι θέλουν στα παιδιά. Καὶ στα *Ἠθικά Νικομάχεια* ἀποδοκιμάζει τὶς ἐλληνικὲς πόλεις, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ Σπάρτη, οἱ ὁποῖες δὲν μεριμνῶν γιὰ τὴν παιδεία τῶν νέων καὶ ἐπιτρέπουν τὴν ἀσκησὴ «κυκλωπικῆς ἐξουσίας», δηλαδὴ πατριαρχικῆς, στα παιδιά, καθὼς ἐπιτρέπουν στὸν πατέρα νὰ ἐπιλέξει τὸ πρόγραμμα σπουδῶν καὶ τὸν σκοπὸ τῆς ἐκπαίδευσης τῶν παιδιῶν του. Ἡ παιδεία λοιπὸν γιὰ τὸν Αριστοτέλη εἶναι ὑπόθεση τοῦ κράτους καὶ πρέπει νὰ θεσπιστοῦν νόμοι σχετικὰ με αὐτή.

Ὡστόσο, μαζί με τὸ δημόσιο χαρακτῆρα τῆς παιδείας διατυπώνει καὶ ἓνα αἴτημα που προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνάγκη κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἰσότητος γιὰ παροχὴ κοινῆς παιδείας σὲ ὅλους τοὺς πολίτες («καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον»). Ἡ κοινὴ παιδεία εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς πόλης καὶ τὴν εὐδαιμονία τοῦ συνόλου. Πρόκειται γιὰ ἓνα ἐπιχείρημα που βασιζέται σὲ τὶς φιλοσοφικὲς τῆς θέσεις περὶ «τέλους» καὶ «όλου» τῆς πόλης. Ο Αριστοτέλης προβάλλει τὴν πόλη ὡς ὅλον, μέρος τοῦ ὁποῖου εἶναι ὁ κάθε πολίτης. Τελικὸς σκοπὸς τῆς

πόλης σύμφωνα με το φιλόσοφο είναι η ευδαιμονία του συνόλου των πολιτών. Η επίτευξη όμως της κοινής ευδαιμονίας προϋποθέτει κοινό τρόπο για όλους τους πολίτες, δηλαδή μία και κοινή παιδεία για όλους τους πολίτες. Εφόσον, λοιπόν, ο σκοπός της πόλης είναι κοινός, κοινή πρέπει να είναι και η παιδεία που προσφέρεται και να μην αφήνεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

Μονάδες 10

B2. Αφού παρουσίασε τους προβληματισμούς του σχετικά με τον χαρακτήρα, το περιεχόμενο και τους στόχους της παρεχόμενης στην εποχή του παιδείας, ο Αριστοτέλης διατυπώνει τις προσωπικές του θέσεις πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Ο φιλόσοφος, λοιπόν, ακολουθεί τη μέση οδό και υποστηρίζει ότι οι νέοι πρέπει ασφαλώς να μαθαίνουν γνώσεις χρήσιμες για τη ζωή όπως η ανάγνωση, η γραφή, η αριθμητική και το σχέδιο, αλλά από αυτές όχι όλες, παρά μόνο τις αναγκαίες («Ότι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον»). Κι από τις αναγκαίες, όμως, πρέπει να μαθαίνουν οι νέοι μόνο όσες ταιριάζουν σε ελεύθερους ανθρώπους και όχι τις ευτελείς που ασκούν οι δούλοι, οι οποίες αδρανοποιούν το σώμα και τον νου του ανθρώπου, τον καθιστούν αγροίκο, άξεστο και τον απομακρύνουν από την κατάκτηση της αρετής («ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων ... ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνανσον»). Δεν αρμόζει στους ελεύθερους ανθρώπους να αναζητούν σε κάθε γνώση τη χρησιμότητα, γιατί αυτή μπορεί να τους οδηγήσει στη μονομέρεια.

Από τα παραπάνω, λοιπόν, προκύπτει ότι οι χρήσιμες γνώσεις είναι απαραίτητες, αλλά δεν πρέπει να αποτελούν αυτοσκοπό. Ο χαρακτήρας της παιδείας, κατά τον Αριστοτέλη, πρέπει να είναι κυρίως ηθοπλαστικός και να στοχεύει τόσο στη διαμόρφωση του σώματος όσο και του πνεύματος του ελεύθερου ανθρώπου. Ο Αριστοτέλης φαίνεται ότι δεν αποδοκιμάζει απολύτως καμιά διάσταση γνώσης. Προβάλλει ένα πρότυπο γνώσης που συνθέτει τη χρησιμότητα, την αναγκαιότητα, την επιστημονική αλήθεια με κυρίαρχο τον ηθοπλαστικό προσανατολισμό, αποκλείει όμως ό,τι θα έθιζε τον νέο στην ευτέλεια και την ποταπότητα («βάνανσον ἔργον»).

Μονάδες 10

B3. i. ΛΑΘΟΣ ii. ΛΑΘΟΣ iii. ΛΑΘΟΣ iv. ΣΩΣΤΟ v. ΣΩΣΤΟ

Μονάδες 10

B4.

Στήλη Α

Στήλη Β

φανερών	πρόφαση
ύπολαμβάνουσι	λήμμα
δεῖ	ενδεής
διαφέρονται	διένεξη
δηρημένων	εξαιρετικός

Μονάδες 10

B5. Ο Ισοκράτης στο παραπάνω απόσπασμα προτείνει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με χαρακτήρα κυρίως ωφελιμιστικό για τον εκπαιδευόμενο που θα του εξασφαλίσει επιτυχία στη ζωή. Αρχικά αναφέρεται στις απαραίτητες γνώσεις που θα καταστήσουν τον άνθρωπο ικανό να αντιμετωπίζει με επιτυχία την καθημερινότητα του και να εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες που θα του παρουσιαστούν. Στη συνέχεια αναφέρεται στο ήθος του ανθρώπου που πρέπει να καλλιεργεί η εκπαίδευση και σε αρετές, όπως η δικαιοσύνη, η ανεκτικότητα, η καλοσύνη και η εγκράτεια. Τέλος, αναφέρεται στην αξία της φρόνησης, ώστε να αποφεύγεται η υπέρβαση των ορίων και να κυριαρχεί η λογική.

Ο Αριστοτέλης συμφωνεί με τον Ισοκράτη πως οι νέοι πρέπει ασφαλώς να μαθαίνουν γνώσεις χρήσιμες για τη ζωή, αλλά όχι όλες, παρά μόνο τις αναγκαίες και όσες ταιριάζουν σε ελεύθερους ανθρώπους. Απορρίπτει τους στόχους της εκπαίδευσης που εξυπηρετούν ιδιοτελή κίνητρα και κρίνει απαραίτητη την καλλιέργεια των παραπάνω ηθικών αρετών για τον άνθρωπο. Υποστηρίζει τον ηθοπλαστικό χαρακτήρα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η οποία στοχεύει στη διαμόρφωση του πνεύματος του ελεύθερου ανθρώπου και προβάλλει ένα πρότυπο γνώσης που να διακρίνεται στο σύνολο του από την ηθοπλαστική διάσταση σε συνδυασμό με τη χρησιμότητα.

Μονάδες 10

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:

**ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ**

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
3-01-2020

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Γ1. Αφού καταδικάστηκα στη δίκη, άνδρες Αθηναίοι, εξαιτίας ψευδομαρτύρων και δέχτηκα προσβολές και έπαθα δεινά από τον Φορμίωνα, έχω έρθει στο δικαστήριό σας, για να τιμωρήσω τους υπαίτιους. Και παρακαλώ όλους εσάς και σας ικετεύω και σας εκλιπαρώ, πρώτα πρώτα να με ακούσετε με ευνοϊκή διάθεση (γιατί είναι μεγάλο πράγμα γι' αυτούς που έχουν ατυχήσει, όπως εγώ, να μπορέσουν να μιλήσουν για όσα έχουν πάθει και να σας έχουν ευνοϊκά διατεθειμένους ακροατές), κι έπειτα, εάν σας φαίνεται ότι αδικούμαι, να με βοηθήσετε να βρω το δίκιο μου.

Μονάδες 10

Γ2. Ο κατηγορος θεωρεί τον Στέφανο υπεύθυνο για την ήττα του στο δικαστήριο που είχε με τον Φορμίωνα. Τον κατηγορεί ότι είχε ψευδομαρτυρήσει και αυτό το έκανε εξαιτίας της αισχροκέρδειάς του, υπονοώντας ότι χρηματίστηκε από τον αντίδικό του. Με την πράξη του όμως αυτή το μόνο που κατάφερε ήταν να εκτεθεί και να γίνει ο ίδιος κατηγορος του εαυτού του. Θα προσπαθήσει λοιπόν με συντομία να αποδείξει ότι ο Στέφανος είναι ένας πονηρός άνθρωπος που με τα ψεύδη του παρέσυρε το δικαστήριο στο να πάρει τη λανθασμένη εναντίον του απόφαση.

Μονάδες 10

Γ3. α.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
-	πρότερον	πρώτον
εὐνοϊκῶς	εὐνοϊκώτερον	εὐνοϊκώτατα
μέγα	μείζον	μέγιστον
εὐμενῶς	εὐμενέστερον	εὐμενέστατα

β.

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
καταψευδομαρτυρηθείς	κατεψευδομαρτυρήθησαν	καταψευδομαρτυρηθείησαν/εἶεν
παθών	ἔπαθον	πάθοιεν

	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
δυνηθῆναι	δύνασθαι	δυνηθήσεσθαι

Μονάδες 10

Γ4. α.

Πλάγιος λόγος

Υπόθεση: ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ

Απόδοση: βοηθησαί μοι τὰ δίκαια

Ευθύς λόγος

Υπόθεση: ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ

Απόδοση: βοηθήσατε μοι τα δίκαια

Αναγνώριση υποθετικού λόγου

Υπόθεση: ἐὰν + Υποτακτική (δοκῶ)

Απόδοση: προστακτική που ισοδυναμεί με μελλοντική έκφραση (βοηθήσατε)

Είδος υποθετικού λόγου: προσδοκώμενο

β. **Ληψόμενος:** επιρρηματική τελική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος ἐγώ

ἵνα λάβω/ὄπως λήψομαι

γ.

ὕμιν: ἔμμεσο αντικείμενο στο ρήμα ἐπιδείξω

πεποιηκότα: κατηγορηματική μετοχή συνημμένη στο αντικείμενο Στέφανον του ρήματος ἐπιδείξω

κατήγορον: κατηγορούμενο στο Στέφανον μέσω της μετοχής γιγνόμενον

Φροντιστήρια
ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ

Αγίας Σοφίας 39 2310.244.444

ΝΤΕΠΩ

Β. Όλγας 168 2310.428.400

ΕΥΟΣΜΟΣ

Μ.Αλεξάνδρου 45 2310.770.360

αυτό: γενική αντικειμενική στο κατήγορον

Μονάδες 10

ΤΙΣ ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΣΥΣΤΗΜΑ